cer pa je bila vsa zadeva jako enostavna. Stari šolski poslopji sta bili v slabem stanu, in ker se je v času, odkar sta bili stavljeni, pomnožilo število otrok, sta tudi postali premajhni, in zato sta sklenila krajni šolski svet in občinski zbor, naj se sezidati novi poslopji. Županu in tajniku je ostala le službena dolžnost, da vršita ta sklep. Tudi se je izrazil župan sam pri blagoslovljenju dolinskega šolskega poslopja, da ni on vzrok, da so se stavila nova šolska poslopja; pač pa da je temu vzrok učiteljstvo ker je zahtevalo novih poslopij; po tej izjavi bi pripadala zasluga zaradi stavljenja novih poslopij učiteljstvu. Sedaj trdita, da je to le njiju zasluga, samo če se jima zdi katerega nevednega kmeta našuntati proti učiteljstvu, trdita in kažeta: »Glejte koliko stroškov vam je povzročil.«

Pustimo to in oglejmo si nekaj druzega! Šolski poslopji sta že dve leti v rabi, a vendar ni marsikaj še do danes dovršeno, posebno se to vidi pri boljunski šoli, kjer leže kupi kamenja na dvorišču, in dvorišče še danes ni ograjeno. Vak mimoidoči se posmehuje in čudi, ko vidi to malomarnost, da se ne izrazimo hujše. Če kdo vpraša, zakaj se to ne dovrši, je kratek odgovor: »Ni denarja.« Krajni šolski svet in občinski zbor sta dovolila že pred dvema letoma v ta namen najetje potrebnega posojila in že drugo leto plačujejo boljunski občinarji amortizacijske obresti od tega posojila. Boljunski nadučitelj je naprosil januarja t. l. državnega in deželnega poslanca Mandića naj se spomni pri delitvi državne podpore zaradi bede v Istri in če se ima v srenji Boljunec porabiti podpora za kaj manj potrebnega, naj se porabi za to. Ko je poslanec Mandić govoril o temu z dolinskim županom, je trdil slednji da ni treba državne podpore, ker je za to že preskrbljen denar. Bog naj razume te njegove trditve; enkrat ni denarja, enkrat je preskrbljen denar, a šolsko poslopje v Boljuncu je še vedno nedovršeno. Mi ne mislimo nič drugega, kakor da se tudi pri tem kaže njegov značaj.

Potekla je že triletna doba, odkar so bile občinske volitve, in lansko leto se je mnogo potrosilo iz namena, da se sestavi volilne imenike in izvrši nova volitev, a še letos ni te volitve, kar zopet kaže le značaj.

Nas sicer ne briga, kdo je župan in kdo občinski tajnik v dolinski županiji, zaradi nas lahko županuje sedanji župan celo svoje življenje. Če je drugim prav, naj bo še nam, mi smo to objavili le iz tega namena, da vidi slovensko učiteljstvo, kaki prijatelji šolstva in učiteljstva so v Istri, in da spozna, kako resničen je italijanski pregovor, ki pomenja: »Bog me varuj prijateljev, sovražnikov se bom sam.«

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo priredi v soboto, 8. t. m. ob 8. uri zvečer prijateljski sestanek in razgovor v Prešernovi sobi pri Novem svetu. Zaradi **važnosti nekaj trik** prosi obilne udeležbe.

Občni zbor Učit. društva za ljubljansko okolico se je vršil 28. dan maja t. l. v »Nar. domu« v Ljubljani po običajnem dnevnem redu. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika so navzoči odobrili. Na zborovanju se je določilo, da se društvo pridruži izpremnjenim pravilom »Zaveze«. Zastopnikom v c. kr. šol. svet so zborvalci določili soglasno tovariša Janka Žirovnika in Ivana Petriča. — Delegatom za Zavezino zborovanje sta bila voljena Ivo Trošt in Ivan Petrič. Za spomenik pokojnega tov. Fr. Paplerja daruje društvo 20 K. Spomenik je sicer že plačan in je ostala lepa vsota, ki se porabi za šolarsko knjižnico v Borovnici, a venkar je društvo darovalo 20 K z namenom da s tem počasti spomin vrlega tovariša Paplerja. Odbor društva ostane stari. Po končanem zborovanju smo se še prav veselo zabavali in se pogovarjali o stanovskih težnjah, radujoč se, da nas je vendar še precej, ki se zanimamo za društvo in ki si ohranimo vedra in pogumna srca.

Štajersko.

v Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Za v Ptuju se vršeči občni zbor Zveze so priglašeni sledeči delegati:

1. **Brežiško - sevniško učit. društvo:** Knapič Janko, Rismal Melhior, o k
2. **Učit. društvo za celjski okraj:** Brinar Franc, Logar Ivan, Sivka Anton.
3. **Gornjegrajsko učit. društvo:** Rojnik Marija, Zemljič Branko.
4. **Konjiško učit. društvo:** Mravljak Karel, Womer Ivan.
5. **Učit. društvo za laški okraj:** Gnus Anton, Lebar Franc, Petrovič Simon.
6. **Svetolenartsko učit. društvo:** Kopič Jakob, Čuček Franc, Klemenčič Josip.
7. **Ljutomersko učit. društvo:** Cvetko Franc, Lah Avgust.
8. **Učit. društvo za mariborsko okolico:** Vodenik Simon, Robnik Ivan.
9. **Učit. društvo za ormoški okraj:** Rosina Adolf, Muzek Ludovik; namest.: Preindl Jakob, Šijanec Ludovik.
10. **Ptujsko učit. društvo:** Klemenčič Ivan, Kankler Ivan, Strelec Ivan, Ogorelec Anton.
11. **Savinjsko učit. društvo:** Brišnik Anica.
12. **Slovenjebistriško učit. društvo:** Krotky Boštjan.
13. **Učit. društvo za slovenjegraški okraj:** Leskovšek Andrej.
14. **Šaleško učit. društvo:** Stopar Vinko; namest.: Pokeržnik Ferdo.
15. **Šmarsko - rogaško učit. društvo:** Flere Pavel, Kurbus Toma, Glinšek Ivan

Število članov še nekatera društva niso vposlala. Pripravljajte se pridno na občni zbor ter nam pošljite eventuelne predloge pravočasno! Vodstvo.

Učit. društvo za polit. okraj Ljutomer zboruje dne 13. junija 1912 pri Sv. Juriju ob Ščavnici z že znanim vzporedom. Torej: zapisnik, dopisi, predavanje g.dr.Krefta in tov.nadučit. Vrečeta; slučajnosti. Pričakujemo, da se udeleže zborovanja zanesljivo tudi vsi tovariši, ki baje ne vedo, čemu še plačujejo »tiste 4 K«, da se jim to pojasni. Upajmo, da nam bo takrat vremenski bog naklonjenejši kot v maju. Na svidenje! Odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo poleti v četrtek, dne 13. junija t. l., v Sp. Polskavo, kjer bo zborovalo po vzporedu ki je bil objavljen že v 17. štev. »Učit. Tovariša«. Glavna točka vzporeda ostane literarno predavanje g. profesorja dr. L. Pivka: »Ob tridesetletnici Jurčičeve smrti«. Ob koncu zborovanja bo g. profesor še pokazal nekatere nove telovadne igre. Na to zborovanje, v katerem se bodo tudi še druge stanovske zadeve reševale, se vabi najuljudneje. Tovariši in tovarišice iz bližnje okolice sosednih učit. društev ste nam istotako dobro došli. Časi so resni, sloge je treba, vsi na krov! — Glede skupnega obeda se naj pravočasno javi pri gospici Anici Wester, učiteljici v Spodnji Polskavi. Iv. Sabati, t. č. predsednik.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo. Pri odborovi seji dne 2. t. m. sem bil sam navzoč; saj menda ne mislite štrajkati! Po naših pravilih je sedež društva v predsednikovem bivališču! Slabo vreme tudi ni za vsakega opravičen zadržek. Prihodnja seja bo dne 13. t. m. v Kobaridu (trg sv. Antona) ob 11. uri. Želel bi, da bi se udeležili te seje poleg odbornikov tudi drugi, imamo se pogovoriti o jako važnih rečeh. Predsednik.

Izkaz.*

daril za nagrobni spomenik nadučitelju Franu Paplerju v Borovnici in **zahvala.**

Po odkritju nagrobnega spomenika pokojnemu nadučitelju **Francu Paplerju,** častnemu občanu v Borovnici in častnemu članu gasilnega društva, se prav iskreno zahvaljujemo:

Častitemu gospodu župniku **Jožefu Juvancu** ki je prepustil prostor za spomenik, velecenjenemu gospodu deželnemu poslancu **Engelbertu Ganglu** za lep nagrobni govor, slavnemu pevskemu zboru **»Ljubljanski Zvon«** (predsednik dr. A. Švigelj) za ginljivo petje ob grobu, pokojnikovim sorodnikom, prijateljem, učencem in sploh vsem, ki so s svojimi prispevki pomagali, da smo mu mogli postaviti tako dostojen nagrobni spomenik, in končno vsem, ki so s svojo udeležbo pri odkritju tega spomenika dne 19. maja t. l. počastili pokojnikov spomin.

Prispevali so:

Fr. Paplerjevi sorodniki 100 K, dr. Danilo Majaron 50 K, »Deželna zveza gasilnih društev« 30 K,

Josipa Arko in Ivan Majaron st. po 20 K,

Mijo Arko, Anton Drašler, Ivan Hribar, Luiza Kressnik, Ev. Majaron ml., Fr. Petrovčič, Fr. Suhadolnikovi, Fr. Švigeljevi, Ivan Turšič, prof. Jos. Verbič, Josip Verbič po 10 K,

Ivan Drašler, Franc Kozjak, Ivan Perko po 6 K,

Antončič Marija, Cerk Anton, Gabrijel Karl, Gangl Engelbert, Drašler Franc, Furlan Jakob, Hočevar Jakob, Hubman Julij, Kranjc Ivan, Kobi Anton, Lisec Tereza, Mavec Jožef, Nekerman Ivan, Petelin Ivan, Petrič Ivan, Podkrajšek Hinko, Režek Juraj, kontrolor Sajovic, Zajec Anica, Žirovnik Janko, nadinženir Fr. Žužek po 5 K,

Lavrenčič Minka, Majaron Marija, Zalar Jožef po 4 K,

Dolničar Fr., Godec Alojzij, Janda Peter, Jurca Fr., Lavtižar Fr., Pajser Anica, Perne Viktor, Ramovš Fr., Suhadolnik Josip po 3 K,

Bernot Ivan, Bezlaj Josip, Brencelj Fr., Čop Pavla, Črnagoj Fr., Dimnik Jakob, Gabrijel Marija, Jelenc Luka, Jurca Josip, Kecelj Alojz, Keržič Jožef, Kos Janez, Kovačič Ivana, Leben Anton, Macoratti Leon, Mehle Marija, Petelin Andrej, Petrovčič Jožef, Ramovš Janko, Suhadolnik Ivan, Švigelj Ivan, Telban Janko, Telban Jože, Trošt Fr. Ks., Urh Fr. st., Zlobec Fr. po 2 K,

Fortuna Val., Kessler Fr. po 1 K 50 v, Debevec Ant., Drašler Matevž, Kokol Fr., Košir Iv., Kovačič Ant., Leber Ivan, Pirnat Ana, Pristavec Ivanka, Suhadolnik Ivan, Švigelj Franc, Švigelj Tomaž, Urh Fr. ml., Vrhovec Antonija po 1 K,

Leber Ant., Stražišar Ant. po 50 v,

Turšič Ant., Turšič Fr. po 40 v,

Drašler Ivana, Suhadolnik Ivan po 30 v,

Petelinar in Vinkelhofer po 20 v.

Skupni dohodki so torej **562 K 80 v.**

Stroški:

Nagrobni spomenik in okvir	330:— K
Vožnja	12·60 »
Paplerjeve razglednice in kliše	12·60 »
Natisk obvestila na 100 razglednicah	2·86 »
Šopek na grob	5·— »
Pošta	5·— »
Delo pri spomeniku, pesek, snaženje in več drugih drobnarij	14·74 »
skupaj	382·80 K
Ako se torej primerjajo darovi	562·80 K
s stroški	382·80 »
tedaj ostane	180·— K

prebitka, ki se naloži v »Hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta v Ljubljani« z naročilom, da za obresti od tega denarja vsako leto kupi primernih mladinskih spisov ter jih pošlje vodstvu šole v Borovnici. To jih pa potem koncem šolskega leta razdeli sporazumno z učiteljstvom med najpridnejše učence najvišjih dveh razredov.

Borovnica, dne 25. maja 1912.

Ivan **Majaron,** Ant. **Drašler** in Janko **Žirovnik.**

*) Ta izkaz objavljamo še enkrat, ker je bil zadnjič po pomoti pretrgan.

Obrambni vestnik.

+ **Ljubljanski vulkan bruha.** Pod »Katoliško tiskarno« v Ljubljani so vroča tla, in slovenskemu klerikalizmu že precej gori pod nogami. Seveda je učiteljstvo faktor, ki se ga katoliški prekupčevalci okolo »Slovenca« najbolj boje, zato kličejo tudi liberalce na boj zoper učiteljstvo, **kadar ga sami ne morejo doseči.** Dobrodošli so klerikalizmu liberalci le tedaj, kadar je nastopiti proti naprednemu učiteljstvu. »Divide et impera!« — to bojno načelo so si zbrali klerikalci za uničenje naprednega učiteljstva. Pa mi jim povemo sledeče: Ni se vam posrečil načrt uničiti »Učiteljske Tiskarne« niti s proglašanjem bojkota, proti njej in proti vsem listom, ki izhajajo v njej; ni se vam posrečilo, uničiti jo, ko je neka podla duša iz »Kat. tisk.« telefonirala korespondenci Herzog lažnjive vesti o »Učit. Tiskarni«, ni se vam posrečilo uničiti jo, ko je neki katoliški cigan pisaril po »Papierzeitungi«, da je »Učit. Tiskarna« insolventna, in ne bo se vam posrečil niti načrt, napraviti razprtijo med naprednjaki in med naprednim učiteljstvom s sledečo notico »Slovenca«:

»Liberalno učiteljstvo leze izpod »Narodovih« kril. Listu »Dan« se ne godi dobro, in možje, ki so ta politični list v življenje pripravili, so se začeli resno bati, da ne bo napravil »Dan« v kratkem »salto mortale« kakor njegov prednik »Jutro«, kateremu ni moglo niti milo južno podnebje strupenih jetičnih bakcilov v podobi dolgov zadušiti. »Dan« se je nekoliko časa potuhnil iz strahu pred »Narodom«, da ne zagrmi tam iz Narodne tiskarne kak medvedji glas, a nazadnje so liberalni učitelji tudi sebi najbližji in zadnjo soboto je stopil tudi »Učit. tovariš« iz svoje rezerviranosti in čisto jasno pove, da učiteljstvo prvič ni tukaj zaradi šolstva in njegovega napredka, ampak samo zaradi »stanu«, in drugič, da je dolžnost učiteljstva »Danu« novih naročnikov preskrbeti, ker to je sedaj edina rešitev liberalnega učiteljstva. — »Tovariš« piše tako - le: Naša prva dolžnost je, boriti se sedaj za stan in potem šele za šolstvo, zakaj če pade stan, pade tudi šolstvo«. Mislimo, da nima nobeden nič proti temu, če pade liberalno učiteljstvo, šolstvo pa itak ne bo nič izgubilo. »Tovariš« se potem nekoliko obregne ob liberalne politike: »Pri tem je vse obzirnosti in odvisnosti vreči proč! Do danes smo še vedno politiški izkoriščanci, bili smo hlapci. Beseda, da imamo mi vpliv nad ljudstvom in v ljudstvu močno silo in oporo, je zaslepljanje samega sebe. Mi smo pač delali, a moč so imeli drugje.« Včasih smo slišali, da so samo krščanski učitelji »hlapci«, no, sedaj pa konstatira »Tovariš« da so bili liberalni učitelji hlapci liberalnih politikov. — Konča pa »Tovariš« s pozivom, na lastne noge: »Delali smo za druge, za sebe delati nas je bilo sram. Če imamo kaj svojega, tedaj se tega svojega bojimo in sramujemo. (Načina pisave »Dana« se prav po pravici lahko sramujejo in dolgov »Učiteljske tiskarne se morajo bati.) Prepričani smo, da je dalo vodstvo učiteljstva največ, kar je moglo dati in žrtvovati: neodvisni politiški dnevnik »Dan«. Dolžnost učiteljstva je, da se oklene svojega najpomembnejšega podjetja, v katerem edinem lahko vidi učiteljstvo že danes svojo rešitev, saj smo drugo poizkusili že vse.« Včasih so gospodje v »Učiteljski tiskarni« skušali tajiti, da bi bil »Dan« učiteljsko podjetje, danes so pa drugih misli in čisto odkrito priznavajo, da se hočejo rešiti jerobov okoli »Slovenskega Naroda«. Vsa znamenja kažejo, da se začne med »Učiteljsko« in »Narodno« zopet ples, pa ne morda zaradi liberalne pravovernosti, ampak zaradi naročnikov listov«.

Podali smo namenoma dobesedno notico iz »Slovenca« št. 121., ker so naši čitatelji čitali naš članek in sedaj lahko primerjajo z njim »Slovenca« in presodijo klerikalno laž in zavijanje. Kar se »Učit. tiskarne« tiče, naj povemo, da je **bolj aktivna in na trdnem** kot »Katoliška tiskarna«, ki je bila že v zadregi, ko je bilo treba za svojih 300.000 K dolga izplačati obresti. Tudi kar se listov tiče, so **bolj aktivni od »Slovenca«**, ki je od tedaj, ko je izgubil podporo 50.000 K od Pijeve družbe, jetičen in deficiten! Seveda klerikalcem bodo sedaj prečrtana prosta dejanja in napadi, polni laži, na napredno učiteljstvo, ki so ga dosedaj svobodno, brez protiobrambe napadali po »Domoljubu«, novostrujarskem »Novem Času«, po »Slovenskem gospodarju« in »Straži«, po »Gorici« in Gostinčarjevi kloaki »Naši Moči«. »Slovenec« se je torej zaman veseli, da bo s svojo notico kaj škodoval »Dnevu« ali tiskarni, in se bodo katoliški gospodje morali počasi že privaditi tudi batin od strani učiteljstva, saj vrača le tiste, ki ste jih povzročili sami. Blato, ki ste ga metali nan as, pada nazaj na vas: Milo z drago!

Književnost in umetnost

Slovenski Ilustrovani Tednik 22. štev. vsebuje sledeče slike: Laško - turška vojna; zasedanje otoka Rodus; nadvojvoda Friderik v Ljubljani in njegovo spremstvo; nogometna tekma Ljubljana - Celovec; nenadna smrt danskega kralja (3 slike); Slov. izobraževalno in podporno društvo v Opatiji; **deset bratov** in njih starši; zrakoplovec Prodan, ki je padel v morje pri Opatiji; blagoslavljanje parne brizgalne gasil. društva v Žireh itd. **Slovenski Ilustrovani Tednik je jako zanimiv; vsak Slovenec vsaka Slovenka naj ga čita.**

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorci na zeljo franko. Zelo zmerne cene. Na zeljo dam tu izgotoviti gosposke obleke. ZEFIRE

Srednješolski vestnik.

Naučni odsek. Dunaj, 30. maja: Naučni odsek je danes glasoval o odsekovih predlogih glede izboljšanja gmotnega položaja učiteljstva in ureditve njih pravnega razmerja do države. Predlog posl. Wastiana, da se učitelji vpostavijo v zadnje štiri nižje činovne razrede državnih uradnikov, je bil z 21 proti 11 glasovi sprejet. Dalje je odsek sprejel tudi dodatni predlog poslanca Glöckla glede uvrstitve učiteljskega osobja po gotovo določeni schemi z 29 proti 12 glasovi, kakor tudi predlog poslanca Ira glede 50% državnih doneskov k deželnim šolskim izdatkom s 23 proti 8 glasovom. Predlog slovenskega posl. dr. Vrstovška, da naj država tudi prispeva pri šolskih stavbah in k vzdrževanju šol, je bil s 27 proti 5 glasovom odklonjen. Odsek je nadalje tudi sprejel predlog češkega socijalnega demokrata Tomaška, da naj se izreče naučnemu ministru primerno obžalovanje. — Dobili smo še to poročilo: V naučnem odseku je bil sprejet predlog poslanca Wastiana, da se urede učiteljem plače slično, kakor zadnjim 4 kategorijam državnih uslužbencev, z 21 proti 11 glasovom. Nadalje je bil ustanovljen poseben pododsek, da se pogaja s finančnim odsekom. Koncem seje je posl. Tomašek predlagal naučnemu ministru obžalovanje zaradi njegovega učiteljem neprijaznega stališča. Predlog je bil sprejet s 14 proti 12 glasovi. Za predlog so glasovali socialni demokratje, del nemških nacionalcev, vsenemci in svobodomiselni posl. Zenker; proti so glasovali Poljaki, krščanski socialci, del nemških nacionalcev in klerikalni Slovenci.

Politiški pregled.

** **Ali naj se Italijani uče slovenščine?** V prepir, ki se je vnel med Italijani v stvari uvedbe slovenščine ali francoščine na goriški gimnaziji, je posegel tudi znani publicist dr. Angelo Vivante. Njegovo kompetentno mnenje je obenem izvrstna lekcija italijanskim kričačem. On piše: »Debata se vleče po mojem mnenju le okolo jedne točke: je ali ni koristno znanje slovenščine goriškim Ita-